
OHJEITA TURVALLISEEN LÄÄKEHOITTOON

LÄÄKEINFORMAATIOVERKOSTO

LUOTETTAVAN
LÄÄKETIEDON
PUOLESTA
Lääkeinformaatioverkosto

Ohjeita turvalliseen lääkehoitoon

Käytätkö lääkkeitä?

Silloin tämä opas on sinua varten.

Lääkkeiden käyttöön liittyy monenlaisia asioita.

Tähän oppaaseen on koottu keskeiset neuvot lääkkeiden turvalliseen käyttöön.

Tämä opas on laadittu Kansallisen lääkeinformaatioverkoston työryhmässä ”Lääkeinformaatiota lääkkeiden käyttäjille”.

Sinulle on määrätty lääke parantamaan sairautta, ehkäisemään sairautta tai lievittämään sairauden oireita.

Tämä opas kertoo lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta käytöstä. Lääke auttaa vain, kun lääkettä ottaa oikeaan aikaan, oikean määrän ja oikealla tavalla.

Kysy aina neuvoa terveydenhuollosta tai apteekista, jos olet epävarma!

Terveydenhuollolla tarkoitetaan esimerkiksi terveyskeskusta ja siellä työskenteleviä lääkäreitä ja sairaanhoitajia. Lääkäreillä ja apteekin farmaseuteilla ja proviisoreilla on lain mukaan velvollisuus neuvoa lääkkeiden oikeasta ja turvallisesta käytöstä.

Muista, että lääkkeeseesi voi liittyä myös muita ohjeita, joita tässä oppaassa ei ole kerrottu.

23.12.2019, päivitetty 18.1.2023

Kansallinen Lääkeinformaatioverkosto

Sisällys

Osa I: Lääkkeiden turvallinen käyttö	4	Osa II: Lääkekorvaukset ja asiointi apteekissa	18
1. Miten osallistun lääkehoitoni suunnitteluun?	4	1. Miten lääkkeitä korvataan?	18
2. Millaisia lääkemuotoja on olemassa?	5	2. Kuinka usein voin hakea	18
3. Miten annostelen lääkkeeni?	6	korvattavia lääkkeitä apteekista?	18
4. Saanko puolittaa tai murskata lääkkeeni?	9	3. Mitä tarkoittaa lääkekatto?	19
5. Millaisia apuvälineitä lääkkeen ottamiseen on olemassa?	10	4. Mitä tarkoittaa lääkevaihto?	20
5.1 Annosjakelu apteekista	10	5. Mitä tietoja näen Omakannasta?	20
6. Mitä teen, jos unohdan ottaa lääkkeeni?	11	6. Miten voin asioida toisen puolesta	21
7. Mitä teen, jos otan lääkettä liikaa?	11	apteekissa?	21
8. Miten lääkityslista auttaa minua?	12	7. Miten voin asioida alaikäisen puolesta apteekissa ja	
8.1 Mikä on lääkityslista?	12	Omakannassa?	22
9. Miten seuraan lääkehoitoni onnistumista?	14	Tekijät	22
10. Miksi ja miten lääkehoito lopetetaan?	15	Oppaassa mainitut linkit eri lähteisiin	23
11. Miten säilytän lääkkeitäni?	15		
12. Miten hävitän vanhentuneet ja tarpeettomat lääkkeet?	16		
13. Mistä löydän luotettavaa tietoa lääkkeistäni?	17		

Osa I: Lääkkeiden turvallinen käyttö

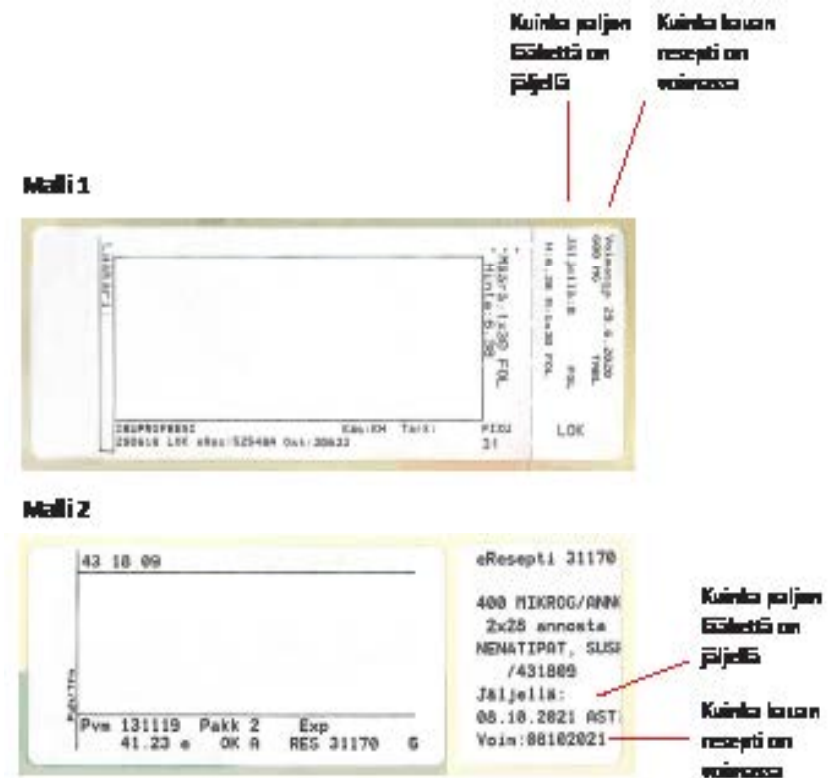
1. Miten osallistun lääkehoitoni suunnitteluun?

Lääkehoito on yhteinen asia, johon osallistuvat sinä, lääkäri ja apteekki. On tärkeää, että keskustelet lääkkeistäsi lääkärin kanssa ja apteekissa.

Voit osallistua seuraavilla tavoilla:

- Suunnittelet lääkehoitoasi yhdessä lääkärin kanssa.
- Kerrot asioista, jotka vaikuttavat lääkkeiden valintaan, esimerkiksi lääkeaineallergioista.
- Kerrot lääkärille, jos rahasi eivät riitä lääkkeisiin.
- Varmistat, että tiedät miksi, miten ja milloin otat lääkettä.
- Kysyt, jos jokin asia jää epäselväksi.

Noudata ohjeita, joita saat lääkäriltä tai apteekista.

2. Millaisia lääkemuotoja on olemassa?

Erilaisia lääkemuotoja ovat esimerkiksi tabletit, tipat ja voiteet. Jokaiseen lääkemuotoon liittyy asioita, jotka pitää ottaa huomioon lääkkeen käytössä.

Oman lääkkeen ottamiseen liittyvät asiat kannattaa aina tarkistaa pakkausselosteesta ennen lääkkeen käyttöä. Pakkausseloste on lääkepakkauksen sisällä oleva ohje.

Säilytä pakkausseloste. Jos sitä on hankala säilyttää lääkepakkauksessa, voit säilyttää sitä esimerkiksi kansiossa. Pakkausselosteet löytyvät myös internetistä.

Voit kysyä lisätietoa myös apteekista tai terveydenhuollosta.

Esimerkkejä erilaisista lääkemuodoista:

- Tabletit
- Kapselit
- Suussa liukenevat tabletit
- Lääkelaastarit
- Nestemäiset lääkkeet
- Pistettävät lääkkeet
- Hengitettävät lääkkeet
- Silmätipat ja silmävoiteet
- Nenäsumutteet
- Peräpuikot ja peräruiskeet
- Lääkevoiteet
- Korvatipat ja korvavoiteet
- Suusuihkeet

3. Miten annostelen lääkkeeni?

Ota lääke oikeaan aikaan.

Varmista lääkäriltä tai apteekista, pitääkö lääkkeesi ottaa tiettyyn aikaan vuorokaudesta.

- **Kerran päivässä:**
Ota lääke kerran päivässä ja joka päivä samaan aikaan, esimerkiksi aamuisin kello 8.
- **2 kertaa päivässä:**
Ota lääke 12 tunnin välein eli aamulla ja illalla.
- **3 kertaa päivässä:**
Ota lääke 8 tunnin välein eli aikaisin aamulla, päivällä ja myöhään illalla.
- **4 kertaa päivässä:**
Ota lääke 6 tunnin välein eli aikaisin aamulla, päivällä, illalla ja myöhään, juuri ennen kuin menet nukkumaan.

Lääkkeen ottamisen väli jaetaan siis tasaisesti koko vuorokauden ajalle (= 24 tuntia).

Jos lääke pitää ottaa ohjeen mukaan esimerkiksi 3 kertaa päivässä, lääke otetaan esimerkiksi kello 7:00, 15:00 ja 23:00. Aikoja voi vaihtaa siten, että ne sopivat omaan vuorokausirytmisi.

Yleensä lääkkeen oton vuoksi ei tarvitse herätä yöllä. Jos sinun pitää ottaa lääke useita kertoja päivässä, keskustele lääkärisi kanssa siitä, milloin se kannattaa ottaa.

Lääkekuuri tarkoittaa sitä, että lääkettä otetaan lyhyen aikaa, esimerkiksi antibiootteja viikon ajan.

Säännöllinen lääkitys tarkoittaa sitä, että lääke otetaan säännöllisin väliajoin, yleensä joka päivä.

Esimerkiksi verenohennuslääke otetaan joka päivä lääkärin ohjeen mukaan. Säännöllinen lääkitys on yleensä pitkäaikainen ja voi kestää koko eliniän.

Tarvittaessa otettava lääke otetaan vain silloin, kun on jokin oire. Esimerkiksi kipulääke otetaan silloin, kun päästä särkee. Kysy aina lääkäriltäsi, kuinka pitkän ajan lääkehoito kestää.

Lääke voidaan ottaa tyhjään vatsaan tai ruoan kanssa.

Tyhjään vatsaan tarkoittaa sitä, että lääke otetaan tunti ennen syömistä tai kaksi tuntia syömisen jälkeen.

Ruuan kanssa ottamiseen riittää esimerkiksi puuro tai voileipä ja vesi.

Ota lääke niin, että seisot tai istut.
Älä mene heti lääkkeen ottamisen
jälkeen makuuasentoon.

Juo aina vähintään lasillinen vettä,
kun otat lääkkeen.

Jos sinun on vaikeaa nielaista lääke,

- kokeile lääkkeen nielemistä jogurtin, piimän tai mehukeiton kanssa jos syömistä samaan aikaan ei ole kielletty
- puolita lääke, jos lääkkeen puolittamista ei ole kielletty
- kysy tarvittaessa apteekista apuvälineitä tai liuosta, joka helpottaa nielemistä
- keskustele lääkärin kanssa, onko lääke mahdollista vaihtaa.

4. Saanko puolittaa tai murskata lääkkeeni?

Tabletin saa puolittaa, jos siinä on jakouurre eli viiva keskellä. Kapseleita ei yleensä saa puolittaa eikä murskata.

On olemassa myös tabletteja, joita ei saa puolittaa tai murskata. Jos nämä tabletit puolitetaan tai murskataan, niistä voi vapautua lääkeainetta liian suurena annoksena kerralla. Lääke voi myös vaikuttaa väärässä kohdassa elimistöä tai aiheuttaa haittavaikutuksia.

Lääketabletteja, joita ei yleensä saa puolittaa tai murskata:

- pitkävaikutteiset eli depottabletit ja depotkapselit
- suolessa imeytyvät eli enterotabletit ja enterokapselit
- kielen alle laitettavat tabletit eli resoribletit

Voit lukea pakkausselosteesta, saako oman lääkkeesi puolittaa tai murskata.

Voit aina myös kysyä neuvoa terveydenhuollosta tai apteekista.

5. Millaisia apuvälineitä lääkkeen ottamiseen on olemassa?

Lääkkeen ottamista voi helpottaa apuvälineillä, joita on monenlaisia.

Apuvälineitä ovat esimerkiksi:

- dosetti eli annostelija
- tablettihalkaisija
- tablettimurskain
- tiputusapu silmätipoilta
- avausapu kierrekansille ja -korkeille
- lääkemuistuttajia, myös mobiilisovelluksia

Dosetti eli annostelija.

Jos sinulla on paljon lääkkeitä, voit käyttää annostelijaa eli dosettia.

Dosettiin lääkkeet jaetaan esimerkiksi viikoksi kerrallaan.

Dosetti on hyvä apu myös silloin, jos sinun on vaikea muistaa ottaa lääkettä.

Laita dosetin viereen muistilappu niistä lääkkeistä, joita ei voi laittaa dosettiin.

Voit kysyä apuvälineistä lisää apteekista.

5.1 Annosjakelu apteekista

Lääkkeiden koneellinen annosjakelu tarkoittaa sitä, että lääkkeet pakataan koneellisesti pieniin pusseihin. Yhdessä pussissa on lääkkeet, jotka otetaan kerralla.

Annosjakeluun sopivat vain lääkkeet, jotka otetaan säännöllisesti.

Apteekista näitä kerta-annospusseja saa yleensä kahden viikon erissä.

Annospussiin on merkitty nimesi, lääkkeiden nimet ja vahvuudet sekä lääkkeiden ottoajankohta.

Ennen annosjakelun aloittamista farmaseutti tekee lääkityksen tarkistuksen. Farmaseutti tarkistaa, että lääkkeet sopivat yhteen eivätkä ole päällekkäisiä. Jos lääkkeisiin täytyy tehdä muutoksia tarkistuksen perusteella, niistä keskustellaan lääkärin kanssa. Päätöksen lääkityksen muutoksista tekee aina lääkäri.

Lääkkeet annospussissa.

6. Mitä teen, jos unohdan ottaa lääkkeeni?

Jos unohdat ottaa lääkkeesi oikeaan aikaan tai esimerkiksi oksennat sen, tarkista ohje pakkausselosteesta. Voit myös kysyä neuvoa apteekista tai terveydenhuollosta.

7. Mitä teen, jos otan lääkettä liikaa?

Jos otat lääkettä liikaa, katso ohjeet pakkausselosteesta. Voit myös kysyä neuvoa apteekista, terveydenhuollosta tai Myrkytystietokeskuksesta.

Myrkytystietokeskuksen puhelinnumero on 0800 147 111 (maksuton).

Myrkytystietokeskus on aina auki.

Sinne voi soittaa milloin vain, vaikka yöllä.

Älä koskaan käytä reseptilääkkeitä, jotka on määrätty toiselle henkilölle.

Älä anna omia reseptilääkkeitäsi muiden käyttöön.

8. Miten lääkityslista auttaa minua?

Lääkityslista on ajantasainen listaus kaikista lääkkeistä, joita käytät.

Lääkityslista on tärkeä erityisesti silloin, jos sinulla on käytössäsi paljon lääkkeitä.

Lääkityslista auttaa, kun keskustelethoidostasi terveydenhuollon ammattilaisen kanssa tai kun lääkehoitoasi suunnitellaan.

Lääkityslista voi auttaa sinua ja terveydenhuollon ammattilaisia esimerkiksi

- hallitsemaan lääkehoidon kokonaisuutta: tunnet lääkkeesi ja niiden käyttötarkoitukset, kun ne on kirjoitettu lääkityslistaan
- tunnistamaan päällekkäisiä lääkityksiä
- havaitsemaan yhteen sopimattomia lääkkeitä. Kaikki itsehoitolääkkeet, ravintolisät ja luontaistuotteet eivät välttämättä sovi yhteen reseptilääkkeiden tai toistensa kanssa.

Lääkityslista säästää myös aikaa, kun käytössä olevat lääkkeet ovat tiedossa.

8.1 Mikä on lääkityslista?

Lääkityslista on lista lääkkeistä, joita käytät.

Lääkityslistassa luetellaan

- lääkärin määräämät reseptilääkkeet
- itsehoitolääkkeet, joita saa apteekista ilman reseptiä
- ravintolisät
- rokotteet
- lääkeaineallergiat.

Merkitse lääkityslistaan jokaisen käyttämäsi lääkevalmisteen nimi, annos ja käyttötarkoitus.

Lääkityslista voi olla paperilla tai sitä voi ylläpitää sähköisesti.

Internetistä löytyy pohjia sähköiselle lääkityslistalle.

Voit pyytää terveydenhuollosta tai apteekista lääkityslistapohjan.

Lisää siihen itse kirjoittamalla käyttämäsi reseptilääkkeet, itsehoitolääkkeet, ravintolisät ja luontaistuotteet.

Voit pyytää apua lääkityslistan laatimiseen terveydenhuollosta tai apteekista.

Esimerkkejä:

- Itsehoitolääkkeitä ovat esimerkiksi kipulääkkeet, närästyslääkkeet, nenän tukkoisuutta helpottavat nenäsuihkeet ja miedot kortisonivoiteet.
- Ravintolisiä ovat esimerkiksi kalkkitabletit ja kalaöljyvalmisteet.
- Ravintolisiä ovat myös esimerkiksi mäkikuismasta tai neidonhiuspuusta tehdyt valmisteet. Tällaisia valmisteita kutsutaan usein myös luontaistuotteiksi.

Päivitä lääkityslista aina,
kun lääkityksessäsi tapahtuu muutoksia.

Pidä lääkityslista aina mukanaesi ja näytä sitä ammattilaiselle, kun asioit apteekissa tai terveydenhuollossa.

Nimi:

Syntymäaika: Lääkityslistan päivämäärä:

Täytä taulukkoon kaikki käyttämäsi resepti- ja itsehoitolääkkeet sekä rohdokset ja ravintolisät. Päivitä tiedot aina, kun lääkityksessäsi tapahtuu jokin muutos. Pyydä lääkäriltä merkitsemään ne myös potilaskertomukseen.

Pidä lista aina mukanaesi, jotta äkillisen sairaskohtauksen tai tapaturman sattuessa terveydenhuoltohenkilöstö osaa hoitaa sinua asianmukaisella tavalla.

Lisää lomakkeita voi tulostaa osoitteesta: www.laakeloidonpaiva.fi

Reseptisi voit katsoa osoitteesta www.omakanta.fi

Lääkkeen nimi ja vahvuus	Käyttötarkoitus	Annostelu	Lisätietoja / Lääkehoidon tavoitteet
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

9. Miten seuran lääkehoitoni onnistumista?

Lääkehoidon onnistumisen voi joskus tuntea itse, kun olo paranee tai oireet helpottavat.

Usein siihen kuitenkin tarvitaan erilaisia kokeita.

Lääkehoidon onnistumisen seuranta riippuu myös sairaudesta.

Jotta voit tietää, onnistuuko lääkehoitosi, kysy lääkäriltäsi lääkehoitosi tavoite.

Lääkäri kertoo, mikä on lääkehoitosi tavoite ja mitä vaikutuksia lääkehoidollasi tavoitellaan.

Lääkehoidon onnistumista voi seurata esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- oireet helpottavat,
- laboratorioskokeiden tulokset paranevat (esimerkiksi verenpaine tai veren kolesteroliarvot),
- kohtaukset vähenevät tai loppuvat.

Lääke voi myös aiheuttaa haitallisia vaikutuksia tai lääkkeiden käytössä kotona voi olla ongelmia.

Jos lääke ei auta, saat haittavaikutuksia tai sinulla on ongelmia lääkkeiden käytössä, ota yhteyttä terveydenhuoltoon tai apteekkiin.

Voit pyytää lääkäriltäsi tai apteekista lääkehoitosi kokonaisuuden arviointia.

Tällöin varmistetaan, että käyttämäsi lääkkeet sopivat yhteen ja että käytössäsi ei ole turhia tai päällekkäisiä lääkkeitä.

Mahdolliset muutokset lääkehoitoosi sovitaan aina yhdessä lääkärin kanssa.

Voit myös itse arvioida lääkehoitosi onnistumista

[Lääkehoidon onnistumisen LOTTA-tarkistuslistan avulla.](#)

10. Miksi ja miten lääkehoito lopetetaan?

Lääkehoidon lopettamista voi joutua pohtimaan monesta eri syystä. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi se, että oire paranee, lääke aiheuttaa haittavaikutuksia tai lääke ei enää auta.

Joidenkin lääkkeiden käytön voi lopettaa heti ja kokonaan. On kuitenkin monia lääkkeitä, joiden lopettaminen täytyy tehdä asteittain. Tällaiset lääkkeet voivat aiheuttaa esimerkiksi vieroitusoireita, jos ne lopetetaan äkillisesti.

Älä siis koskaan lopeta lääkkeen käyttöä ennen kuin olet keskustellut lääkärin kanssa. Lääkäri antaa ohjeet lääkehoidon lopettamiseen.

Jos mietit, onko lääkkeesi sinulle tarpeellinen, kysy lääkäriltäsi.

Joskus lääkäri voi ehdottaa lääkehoidon lopettamista. Kerro lääkärille, jos jokin asia lääkkeen lopettamisessa huolestuttaa sinua.

Seuraa vointiasi lääkkeen lopettamisen jälkeen.

11. Miten säilytän lääkkeitani?

Lääkkeiden oikea säilytys takaa sen, että lääkkeiden teho ja turvallisuus säilyvät viimeiseen käyttöpäivään saakka.

Lääkkeiden säilytysohjeet ovat lääkepakkauksen kyljessä ja pakkausselosteessa.

- Yleensä lääkkeet säilyvät huoneenlämmössä (18–25 °C).
- Joitakin lääkkeitä täytyy säilyttää jääkaapissa (+2...+8 °C).
- Jos pakkauksessa ja pakkausselosteessa ei ole mainittu erityisiä säilytysohjeita, lääke säilyy huoneenlämmössä.

Paras säilytyspaikka lääkkeille on yleensä lukittu lääkekaappi esimerkiksi keittiössä tai vaatehuoneessa. Lääkekaappia ei saa sijoittaa kosteisiin tiloihin. Kosteus ja lämpö voivat heikentää lääkkeen tehoa ja turvallisuutta. Joskus lääke täytyy käyttää esimerkiksi 4 viikon tai puolen vuoden kuluessa paketin avaamisesta. Tällöin avaamispäivämäärä kannattaa merkitä pakkaukseen.

Voit kysyä neuvoa lääkkeesi säilytykseen apteekista.

12. Miten hävitän vanhentuneet ja tarpeettomat lääkkeet?

Älä käytä vanhentuneita lääkkeitä.

Lääkkeen kestoajan voi tarkistaa pakkauksesta. Pakkauksessa voi olla esimerkiksi merkintä ”Käyt. viim. 12–2025” tai ”EXP 12–2025”. Ne tarkoittavat, että lääkettä voi käyttää joulukuun 2025 loppuun saakka.

Vie vanhentuneet lääkkeet apteekkiin hävitettäväksi. Vie myös lääkkeet, joita et ole käyttänyt.

Lääkkeet ovat vaarallista jätettä, ja ne vaativat erityisen hävittämisen.

Lääkkeitä ei saa hävittää kotitalousjätteen mukana. Palauta elohopeaa sisältävät kuumemittarit ja jodia sisältävät lääkkeet erillään muista lääkkeistä.

Vie vanhentuneet lääkkeet apteekkiin hävitettäväksi.

13. Mistä löydän luotettavaa tietoa lääkkeistäni?

Hätätilanteissa ota aina yhteys yleiseen hätänumeroon **112**.

Lääkkeestä on tietoa pakkauksessa ja pakkausselosteessa. Lääkkeestä voi aina kysyä myös lääkäriltä ja apteekissa.

Lääkkeistä voi kysyä myös eri puhelinpalveluissa, joissa terveydenhuollon ammattilaiset vastaavat kysymyksiin.

Niitä ovat esimerkiksi:

- Yliopiston Apteekin lääkeneuvonta ja asiakaspalvelu, josta voi kysyä lääkkeisiin liittyvistä asioista puhelimitse (p. 0300 20200 | 0,69 e/min + pvm/mpm) tai chatissa (maksuton).
- Teratologinen tietopalvelu, jossa neuvotaan raskauden aikaisesta lääkkeiden käytöstä (p. 09 4717 6500 arkisin klo 9–13, normaalihintainen puhelu).

Myös internetistä löytyy luotettavaa tietoa lääkkeistä.

Hyviä lääketiedon lähteitä ovat esimerkiksi:

- [Terveyskirjasto.fi](https://www.terveyskirjasto.fi), josta löytyy tietoa sairauksien hoidoista ja lääkehoidoista.

- [Käypä hoito -suositusten potilasversiot](#)
- [Apteekki.fi](https://www.apteekki.fi), josta löytyy neuvoja itsehoitoon, tietoa lääkkeiden hinnoista ja apteekkipalveluista sekä pohja lääkityslistan laatimiseen.
- [Lääkeopas Terveyskirjasto](#), josta löytyy tietoa lääkevalmisteista.
- [Kela.fi/laakkeet](https://www.kela.fi/laakkeet), josta löytyy tietoa lääkekorvauksista.
- [Kela.fi/laakehaku](https://www.kela.fi/laakehaku), josta löytyy tietoa lääkkeiden hinnoista ja korvattavuudesta.
- [Fimea, Lääkkeiden oikea käyttö](#), josta löytyy tietoa lääkkeiden oikeaan käyttöön liittyvistä asioista.
- [Lääkekasvatussivusto](#), josta löytyy perustietoa lääkkeistä.
- [Terveyskylän lääketalo](#), josta löytyy tietoa lääkityksistä, lääkkeiden oikeasta käytöstä ja ongelmatilanteista.
- [Tunne lääkkeesi -Facebook sivu](#), jonka kautta Kansallinen lääkeinformaatioverkosto välittää tietoa lääkkeistä.

Osa II: Lääkekorvaukset ja asiointi apteekissa

1. Miten lääkkeitä korvataan?

Kela maksaa korvausta lääkkeistä, jotka lääkäri on määrännyt.

Saat Kela-korvauksen lääkkeestäsi yleensä jo apteekissa. Lääkkeitä korvataan eri korvausluokkien mukaan. Lääke voi olla peruskorvattava tai erityiskorvattava. Erityiskorvausta varten tarvitaan lääkärin kirjoittama B-todistus, joka toimitetaan Kelaan. Peruskorvaukseen ei tarvita lääkärin B-todistusta.

Erilaiset lääkkeiden korvausluokat on kuvattu [Kelan verkkosivuilla](#).

Voit kysyä niistä myös apteekista.

Ota apteekkiin aina mukaan Kela-korttisi tai potilasohje.

Lääkekorvauksissa on alkuomavastuu, joka on voimassa kalenterivuoden kerrallaan.

Vuonna 2023 alkuomavastuu on 50 euroa.

Maksat siis lääkkeesi vuoden alusta kokonaan itse

siihen saakka, kunnes 50 euron alkuomavastuu täyttyy. Vasta sen jälkeen saat lääkekorvausta lääkkeistä. Alkuomavastuuta sovelletaan sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta.

Kaikki lääkkeet eivät kuulu Kelan korvauksen piiriin. Voit kysyä lisätietoja lääkekorvauksista apteekista.

2. Kuinka usein voin hakea korvattavia lääkkeitä apteekista?

Saat lääkettä apteekista kerrallaan enintään 3 kuukauden lääkemäärän.

Se tarkoittaa 90 päivän hoitoaikaa.

Lääkkeesi annostusohjeesta lasketaan, kuinka monta lääkepakkausta Kela korvaa kerralla.

Saat apteekista lisää lääkettä vasta sen jälkeen, kun olet käyttänyt lääkkeen melkein kokonaan.

Ostojen väli lasketaan apteekissa sen annostusohjeen perusteella, joka on reseptissä.

Voit ostaa lääkettä korvattuna aikaisintaan

- 3 viikkoa ennen edellisen erän loppumista, kun valmistetta on edellisellä kerralla ostettu 3 kuukauden hoitoaikaan vastaava määrä
- 2 viikkoa ennen edellisen erän loppumista, kun valmistetta on edellisellä kerralla ostettu 2 kuukauden hoitoaikaan vastaava määrä.
- 1 viikko ennen edellisen erän loppumista, kun valmistetta on edellisellä kerralla ostettu 1 kuukauden hoitoaikaan vastaava määrä tai vähemmän.

3. Mitä tarkoittaa lääkekatto?

Korvatuilla lääkekustannuksilla on vuosittainen asiakkaan omavastuuosuus eli niin kutsuttu lääkekatto. Vuonna 2023 lääkekatto on 592,16 euroa.

Alkuomavastuu (50 euroa) lasketaan mukaan lääkekattoon.

Kun lääkekatto ylittyy, maksat loppuvuoden ajan jokaisesta korvattavasta lääkkeestäsi vain 2,50 euron omavastuun.

Kela seuraa lääkekaton täyttymistä. Kun lääkekatto ylittyy, Kela ilmoittaa siitä asiakkaalle ja apteekille.

4. Mitä tarkoittaa lääkevaihto?

Apteekilla on velvollisuus kertoa sinulle, jos lääkkeestä on olemassa halvempi vaihtoehto. Lääkkeen vaihtamiseen tarvitaan sinun suostumuksesi. Suostumuksellasi lääke voidaan vaihtaa halvempaan vastaavaan valmisteeseen. Sinulla on kuitenkin aina oikeus kieltäytyä lääkevaihdosta. Tällöin maksat ylimenevän osan itse.

Myös lääkkeen määrääjä voi kieltää vaihdon lääketieteellisin tai hoidollisin perustein. Tällöin saat korvauksen lääkkeen koko hinnasta.

Lääkevaihto on turvallista. Keskenään vaihtokelpoiset valmisteet sisältävät yhtä suuren määrän samaa vaikuttavaa lääkeainetta.

5. Mitä tietoja näen Omakannasta?

Omakanta on kansalaisten verkkopalvelu. Näet sieltä, mitä tietoja terveydenhuolto on kirjannut sinusta ja lääkkeistäsi. Pääset palveluun Kanta-palvelujen verkkosivuilta sekä osoitteella omakanta.fi.

Omakannasta näet

- sinulle määrätyt reseptit
- hoitoosi liittyvät kirjaukset
- laboratorio- ja röntgentutkimukset
- alle 10-vuotiaan huollettavan tiedot.

Omakannassa voit

- pyytää reseptin uusimista
- tallentaa oman hoitotahdon ja elinluovutustahdon
- antaa suostumuksen omien tietojen luovuttamiseen tai kieltää luovuttamisen
- antaa suostumuksen reseptitietojen luovuttamiseen toiselle Euroopan maan apteekille
- selata omia terveystietoja.

Omakannan käyttö vaatii suomalaisen henkilötunnuksen ja tunnistautumisen.

Voit käyttää tunnistautumiseen

- verkkopankkitunnuksia
- mobiilivarmennetta
- sähköistä henkilökorttia.

6. Miten voin asioida toisen puolesta apteekissa?

Toinen henkilö voi hakea lääkkeesi apteekista.

Asiointi toisen puolesta onnistuu, jos toisella henkilöllä on mukana reseptin potilasohjeesi tai Kela-korttisi.

Se onnistuu myös, jos olet antanut lääkkeen hakijalle sähköisen apteekkiasiointivaltuutuksen [Suomi.fi-verkkopalvelussa](#).

Hakijan täytyy tietää, mitä lääkettä hänen on tarkoitus ostaa.

Jos hakija asioi valtuutuksella, hänen täytyy tietää lisäksi henkilötunnuksesi.

Muiden reseptiin liittyvien asioiden hoitoon apteekissa vaaditaan sähköinen apteekkiasiointivaltuutus, joka on tehty [Suomi.fi-verkkopalvelun](#) kautta.

Valtuutus voi olla myös täytetty ja allekirjoitettu Reseptin suostumuslomake.

Sen saat apteekista, terveydenhuollosta tai Kelan palvelupisteestä.

Jos annat toiselle henkilölle valtuutuksen, hän voi apteekissa

- selvittää käyttämäsi lääkkeet,
- pyytää yhteenvedon lääkkeistä, joita käytät,
- pyytää, että reseptisi mitätöidään, kun et tarvitse enää lääkettä,
- pyytää, että reseptisi uusitaan.

7. Miten voin asioida alaikäisen puolesta apteekissa ja Omakannassa?

Alaikäisen lapsen huoltaja voi hoitaa apteekissa ja terveydenhuollossa kaikkia lapsensa resepteihin liittyviä asioita.

Huoltaja voi asioida lapsensa puolesta Omakannassa. Huoltaja kirjautuu Omakantaan omilla tunnuksillaan. Sivun yläosasta valitaan Lapsen tiedot -linkki. Sen jälkeen valitaan lapsi, jonka tietoja haluaa katsella.

Huoltaja voi toimia lapsen puolesta Omakannassa seuraavasti:

- katsella reseptejä ja terveystietoja, jotka on tallennettu Kanta-palveluihin 1.8.2016 alkaen,
- pyytää reseptin uusimista,
- kuitata palveluja koskevat informaatiot,
- antaa Kanta-palveluja koskevan suostumuksen.

Tekijät

Tämä opas on laadittu Kansallisen lääkeinformaatioverkoston työryhmässä ”Lääkeinformaatiota lääkkeiden käyttäjille”.

Oppaan ovat laatineet:

- Katri Hämeen-Anttila, tutkimus- ja kehittämisspäällikkö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
- Annika Koivisto, asiantuntijaproviisori,
Suomen Apteekkariliitto ry
- Tarja Pajunen, erityisasiantuntija
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
- Heidi Suolanko, omaishoitaja, omaishoidon
kokemusasiantuntija
Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry
- Hannu Koivula, omaishoidon kokemusasiantuntija
Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry

Oppaassa mainitut linkit eri lähteisiin

- Lääkehoidon onnistumisen tarkistuslista LOTTA. Kahdeksan kysymystä, joiden avulla voit selvittää, onko lääkehoitosi kunnossa: https://www.fimea.fi/documents/160140/762468/Lotta_kyselylomake_FINAL.pdf
- Suomalainen lääkäriseura Duodecimin ylläpitämä Terveyskirjasto, josta löytyy tietoa sairauksien hoidoista ja lääkehoidoista: www.terveyskirjasto.fi
- Suomalainen lääkäriseura Duodecimin laatimien Käypä hoito -suositusten potilasversiot: <https://www.kaypahoito.fi/potilaalle>
- Suomen Apteekkariliiton ylläpitämä portaali, josta löytyy neuvoja itsehoitoon, tietoa lääkkeiden hinnoista ja apteekkipalveluista sekä pohja lääkityslistan laatimiseen: www.apteekki.fi
- Lääketietokeskuksen ylläpitämä Lääkeopas Terveyskirjasto, josta löytyy tietoa lääkevalmisteista: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_teos=far
- Kelan verkkosivu, josta löytyy tietoa lääkekorvauksista: www.kela.fi/laakkeet
- Kelan lääkehaku, josta voi hakea tietoa lääkkeiden hinnoista ja korvattavuudesta: www.kela.fi/laakehaku
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean kansalaisille suunnattu verkkosivu, josta löytyy tietoa lääkkeiden oikeaan käyttöön liittyvistä asioista: https://www.fimea.fi/vaestolle/laakkeiden_oikea_kaytto
- Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean tuottama ja UKK-instituutin ylläpitämä Lääkekasvatussivusto, josta löytyy perustietoa lääkkeistä: <https://www.tervekoulu.fi/tervekoululainen/laakekasvatussyhteisty>
- Suomen yliopistosairaanhoitopiirien kehittämä ja tuottama Terveyskylän Lääketalo, josta löytyy tietoa lääkityksistä, lääkkeiden oikeasta käytöstä ja ongelmatilanteista: <https://www.terveyskyla.fi/laaketalo/>
- Kansallisen lääkeinformaatioverkoston ylläpitämä Tunne lääkkeesi -Facebook-sivu, jonka kautta välitetään tietoa lääkkeistä: <https://www.facebook.com/tunnelaakkeesi/>
- Suomi.fi -verkkopalvelu, jonka kautta voi antaa sähköisen apteekkiasiointivaltuutuksen: <https://www.suomi.fi/valtuudet>